

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فرهنگ زیباترین نامهای ایرانی

علی فضائلی فر

انتشارات مونتیرگ

پیشگفتار

ای که با نامت جهان آغاز شد   دفتر ما هم به نامت باز شد
دفتری کز نام تو زیور گرفت   کار آن از چرخ بالاتر گرفت

نام بر شخصیت فرد تأثیر به سزایی دارد. ایرانیان چون ملتی با تمدن کهن می‌باشند، همواره نامهایی برای فرزندان خود انتخاب می‌کنند که ریشه در فرهنگ، تاریخ و مذهب آنها داشته باشد. کسی که با فرهنگ ایران زمین آشنایی دارد با شنیدن نامهای علی، محمد، رضا، زهرا، فاطمه، زینب و... می‌تواند نامهای پسران را از دختران بشناسد؛ همه می‌دانیم زهرا، فاطمه نام دختران و علی، محمد نام پسران است.

معمولاً خانواده‌هایی که مذهبی هستند نامهای ائمه و پیامبران را برای فرزندان خود انتخاب می‌کنند. نام را به مفهوم کلی می‌توان هویت یک شخص بیان نمود.

معمولاً در ایران والدین برای فرزندان خود زیباترین نامها را انتخاب می‌کنند چرا که سرنوشت و آینده کودکانشان را با نامی که بر آنها می‌نهند رقم می‌زنند. بنابراین والدین برای نامگذاری باید تلاش کنند زیباترین و پرمحتواترین نام را برای فرزند خود انتخاب کنند و از اسامی که در کودکی بسیار زیبا جلوه می‌کند ولی در جوانی خجالت‌آور باشد، دوری نمایند،

چرا که این‌گونه اسامی باعث تمسخر دیگران می‌شود.

پیامبر گرامی اسلام گذاشتن نام نیکو را یکی از وظایف پدر و مادر می‌دانند. نام معمولاً توسط پدر، مادر، مادربزرگ، پدربزرگ بر کودک گذارده می‌شود. در جامعه اسلامی ما، خانواده‌ها با گفتن اذان در گوش فرزند، نام نیکو را در گوش او زمزمه می‌کنند. همچنین اگر کودکی در روز مبارکی به دنیا بیاید به عنوان مثال روز تولد حضرت علی (ع)، اسم فرزند خود را علی نام‌گذاری می‌کنند و یا خانواده‌هایی هستند که نام‌های شاهنامه‌یی برای فرزند خود انتخاب می‌کنند و یا بعضی نامهای اوستایی و کُردی و غیره که در این مجموعه آورده شده است.

در این مجموعه تلاش را بر آن داشتیم که با انتخاب نامهایی با مفاهیم و معانی مشخص، والدین بتوانند نام مورد نظر و دلخواه را برای فرزندان خود پیدا کنند و به قول ناصر خسرو «نامی نیکو گزین که بدان چون بخوانمت در دلت شادی آید و در جانت خرمی».

نامهای دختران با علامت ♣ و نامهای پسران با علامت ♠ مشخص شده است. گاهی بعضی اسامی برای دختران و پسران هر دو گذاشته می‌شود که آنها را با علامت ♠♣ نشان داده‌ام.

امید است با مراجعه به این کتاب نامی زیبا برای فرزند دل‌بندتان بیابید. در خاتمه باید از همه عزیزانی که در جمع‌آوری این مجموعه کمک و همکاری داشتند به خصوص سرکار خانم نصراله‌ی قدردانی و تشکر نمایم.

علی فضائلی‌فر

«آ»

آبیه ♣	آبی که در نیمروز خورده شود.
آئیریا ♠ (اوستایی)	صورت دیگری از ایرج ← ایرج
آئیریک ♠ (اوستایی)	نیای یازدهم زرتشت
آئیل ♠ (گیلکی)	نام پرنده‌ای است.
آبا ♠ (عربی)	جمع «اب» به معنی پدران
آبابا ♣	نام ملکه سکایی
آبابوس ♣	ملکه سکایی
آباتاز ♠	نام پدر آرون
آباد ♠	باصفا، باروتق، جایی که آب و گیاه دارد، خلاف ویران، در دنباله نام ده و شهر نیز می‌آید - تندرست، آراسته
آبادان ♠	همیشه آباد - زمین سبز و پرگیاه، تندرست - مرفه، نام یکی از شهرهای استان خوزستان
آبادگر	آبادکننده، آنکه جایی را آباد می‌کند.
آباده	نام یکی از شهرهای استان فارس

- آبادیان** † از پادشاهان سکایی، نامی که به امت مه‌آباد اطلاق شود. مه‌آباد نخستین پیغمبری بود که به عجم مبعوث شد و کتابش را دساتیر دانند.
- آبادیس** † نام یکی از پزشکان در دوره هخامنشی
- آبار** † (عربی) ابر، چاهها، جمع بئر
- آباریس** † نام موبد معروف دوره هخامنشی
- آباس** † پسر «لینسی» و «هی‌پرمستر» پادشاه آرگوس که بانی شهر «آبا» شد.
- آباقا** † فرزند هلاکوخان و دومین ایلخانی مغول
- آباگران** † نام یکی از سرداران معروف شاپور دوم پادشاه ساسانی
- آبال** حدیقه - باغ. جمع آن آبالان است.
- آبان** † (اوستایی) نام فرشته نگهبان آب در آیین زرتشتی، نام روز دهم از هر ماه شمسی، نام ماه هشتم شمسی
- مانند آبان ← آبان
- آبان آسا** † کسی که به آبان می‌اندیشد
- آبان‌اندیش** † نامی رایج در دوره هخامنشیان و ساسانیان، این نام را معمولاً بر کودکی که در آبان به دنیا می‌آید می‌گذارند.
- آبان‌اندام** † زیبا اندام، دارای قامت زیبا، کنایه از نرمی و لطافت
- آبان‌اندان** † پیک خسرو پرویز پادشاه ساسانی به دربار روم
- آبان‌دخت** † نام همسر دارا شاه ایران در دوره ساسانی، همسر

- داریوش پادشاه ساسانی، دختری که در آبان متولد شده باشد، دختر ایزد آب
- مانند آبان
- آبان‌دیس** †
- کودکی که در آبان زاده شده باشد
- مانند آبان
- آبان‌سار** † †
- به رنگ آبان
- آبان‌فام** †
- دارای شکوه و جلال آبان
- آبان‌ک** † آبان کوچک
- آبانگان** † نام روز دهم آبان که آن روز عید آن ماه باشد
- آبانگاه** † نام فرشته موکل بر آب، نام روز دهم فروردین
- صاحب آبان
- آبان‌مند** † آن که محبت او چون فرشته آبان است.
- آبان‌مهر** † فرشته نگهبان آب
- آبان‌نو** † کسی که به یاد آبان باشد، نام پناه‌دهنده یزدگرد سوم، یادآور نیکی
- یکی از پهلوانان سکایی
- آبان‌خوس** † زیبا اندام، دارای اندام لطیف و روشن همچون آب
- ← اوستا
- آبتاب** † درخشان - تابان
- آبتن** † ← آب پیکر
- آبتین** † (اوستایی) صاحب گفتار نیک - نیک‌کردار - خوب‌روی، نام پدر فریدون پادشاه پیشدادی

خواهر	آبجی †
نام پرنده‌ای است.	آبچلیک †
آبی که عمر جاودانه می‌دهد (فارسی - عربی)	آب حیات †
همیشه، جاوید	آبد † (عربی)
قهوه‌چی، مسئول قهوه‌خانه	آبدارک
نام یکی از موبدان زرتشتی در عهد شاپور اول ساسانی	آبدگاش †
خزانه‌دار اردوان سوم اشکانی	آبدگاز
دانه و منشأ آب - دانه آب	آبدان
نامی زنانه در دوره هخامنشی و ساسانی	آبداتک †
چابک، ماهر، تردست	آبدست † (بلوچی)
نام یکی از قضات بنی اسرائیل	آبدون †
زالال و پاک و شفاف به مانند آب	آبدیس †
جمع ابد، همیشه، جاودانه	آبدین † (عربی)
نام پسر داریوش	آبراکام †
← ابراهیم	آبرام † (عبری)
ایمان، باور - حرمت و شرف	آبرای † (ترکمن)
خوش چهره، زیبارو، آن که چهره‌ای زیبا دارد.	آبرخ †
یکی از سرداران هخامنشی، نام پسر داریوش کبیر	آبرداد †
آب انگور، شراب انگور	آبرز †
آبرومند - نیک	آبرلی † (ترکی - فارسی)
نام شهری در کشمیر، سپیدی و سرخی چهره،	آبرنگ

رونق و جلا	آبرو †
حیثیت، شرف، ناموس، اعتبار، مایه سرافرازی	آبرو †
آبراهه، راه آب	آبرو †
سنبل، نیلوفر	آبرود †
خوشبخت - ارجمند، دارای روشی چون آب	آبروشن †
گل همیشه بهار، پرتراوت، همیشه جوان	آبرون †
جشنی در ایران باستان که شرکت‌کنندگان بر روی هم آب می‌پاشیدند، این جشن در روز ۱۳ تیر ماه هر سال برپا می‌شد.	آبریزگان
آب چلو، نوشیدنی	آبریس
باغ، بهار، آنچه سال را آغاز می‌کند.	آبسال †
صورت دیگر از اوستا کتاب مقدس زرتشتیان	آبستا † (پهلوی)
آن که اطراف و پیشگاه خانه کسی را با طعام و شراب بیاراید، تازه‌روی، خندان	آبش † (عربی)
بانوی گشاده‌روی و خندان، نام دختر اتابک سعدبن ابوبکر سلغری که با پسر هولاکو خان ازدواج کرد.	آبش‌خاتون † (عربی - ترکی)
آبی که به طور طبیعی از بلندی به پستی فروریزد.	آبشار †
سنگ مشبک که بر دهانه ناودان‌ها نصب کنند.	آبشن †
گیاه آویشن	آبکار †
سقا - شراب‌فروش، نگین ساز، نام یکی از بزرگان ارمنستان که از خاندان اشکانی بود.	آبکار †
نوشنده آب	آبکام †